

Iš Marijos laiškų:

Povilui Višinskiui
1900 m. liepos 16 d.

Buvome Medingėnuose ir vėl pargižome namon. (...) Ką dar pasakyti? Neužilgu jau reiks grįžti į žiemos lizdą (pas Laucevičius į Mūrus – red. p.), o taip nenoriu, kad net pamislėjus šiurpulys eina. Nežinau dagi, ką su savimi padaryti, ir kaip mane stums likimas. Daug žmonių sako, kad blogai padariau nevažiavus į Irbitą. Dievas žino... misliju rašyti vėl tenai, jei neturi dar nieko, kad mane imtų. Bet visgi, jeigu darsižnotumei ką apie kokią vietą, prašau atminti mane. (...) Dabar mažai ką bedirbu; pradėjau ilgesnį darbą, bet bijau, ar nepasibaigs viskas ant pradžios. (Marija buvo ką tik pradėjusi rašyti „Viktutę“ – red. p.)

Povilui Višinskiui
Mūrai, 1900 m. lapkričio 2,3 d.

Ponai mano – kaip ir visi žmonės, daug turi ir gerų pusių, bet daug ir tokių nuomonių, kurių idant klausyti ramiai, reikia nervus turėti kaip virvės. Laiko liuso turiu, galėčiau šį tą rašyti, bet nerašau, nes nors geidžiu iš visos širdies, negaliu ir nemoku. Turėjau laišką nuo Vaižganto, kuriame giria jis labai mano „Jau vakaruose...“.

Povilui Višinskiui
Mūrai, 1901 m. sausio 12, 13 d.

Paemiau vėl traukti savo „tasečkę; viena diena vėl taip panaši į kitą, kaip vandens lašai. Atmosfera čia tokia sunki dabar, kad rodos, junti, jog kažki kas spaudžia. O gal tai paėina nuo to, jog per šventes atratau nuo to gyvenimo ir dėl to visos nuomonės ponios Laucevičienės apie žemaičius ir t. t. rodosi man „nie do zniešienia“. (...) Pats Laucevičius mato viską, norėtų pataisyti, bet mažai jis tegali.

Tikrai reikia geležinių nervų, idant užlaikyti šokią tokią ramybę.

Dėkui širdingai už kningas. Skaitau sau ir skaitau per dienas. (...)

Sakai, kad nematyti ant manęs, jog esu nelaiminga... Oi, ne! Gal tamstai taip rodosi dėl to, jog matomės retai ir trumpai ir tose valandose užima mane visoki klausimai ir reikalai, apie kuriuos galiu su Tamsta pasikalbėti taip, jog ant neįtikojamo laiko užmirštu savo nelaimės (rašytoja rašo apie tėvo ir brolio Stepono mirtį – red. p.), bet palikus vienai arba taip kaip dabar, tokioj draugystėj, tokia desperacija apima, jog ant viso ko žiūri kaip pakeleivis, sustojęs ant atilsio viešbutyje, ir tik lauki greičiaus to laiko tolesnės kelionės.

Mūrai

Atsiveria širdis lyg kriauklė,
Lig šiolei neregėtai perlais suspindėdama.
Išgirstame tarsi Šatrijos Raganos balso atgarsį. Giliajame dvasios lygmenyje suartėjo dvi kūrėjos. Prasiveržia ilgesinga žemiškumo ir ne-
žemiškumo dermė.

Mūrų dvaras buvo išsistatęs netoli Kuršėnų

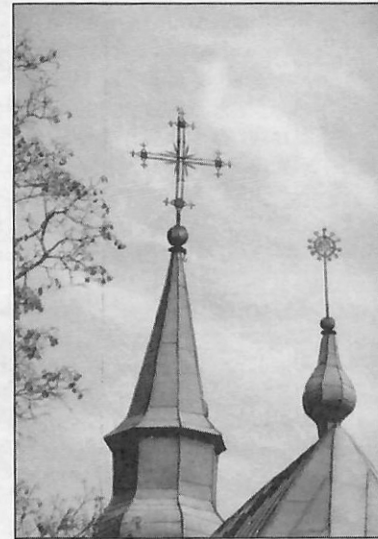

Marijos Pečkauskaitės bitininkystės kursų baigimo pažymėjimas

(dabar Radviliškio rajonas). Marija Pečkauskaitė čia atvyko mokyti Laucevičių vaikų. Tada pirmą kartą Marija ėmėsi namų mokytojos darbo. Kaip paaikšėja iš laiškų, kuriuos ji tuo metu rašė Povilui Višinskiui, Mūrai ją nuvylė: nepatiko nei darbas, nei patys Laucevičiai. Kiek padirbusi, Marija ėmė žvalgytis naujos vietos.

Nelaimės Pečkauskų šeimos neapleido. 1900 m. mirė vyriausias Marijos brolis Steponas, kuris tuo metu mokėsi Šiaulių gimnazijos VII-oje klasėje. Rašytoja labai sielojosi dėl šios netekties.

Gyvendama Šiauliuose, Mūruose, Marija ėmė platinti draudžiamą lietuvišką spaudą. Dėl to caro valdžia susidomėjo rašytoja. Keletą kartų Mūruose, pas Mariją, buvo padarytos net kratos. Buvo persekiojama ir jos sesuo Zofija, kurią žandarei kartais sumaišydavo su Marija. Iš dokumentų, laiškų, kurie rasti M. Pečkauskaitės, kun. K. Bukonto, Vaižganto archyvuose, matosi, kad į draudžiamos spaudos platinimą Mariją pirmiausia galėjo įtraukti kun. K. Bukontas. 1900-aisiais Marija pradėjo ben-

dradarbiauti Vaižganto redaguojamame „Tėvynės sarge“ bei „Žinyčioje“. Savo kūrinius ji tuo metu siuntinėjo į Varpą, „Ūkininką“, „Vie nybę lietuvininkų“.

Susipažinusi su Vaižgantu, Marija nuo 1901 metų ėmė glaudžiai bendradarbiauti su

No. 15. NOCTURNE
aus: F. Mendelssohn's Trauermusik. du Songs d'une Nuit d'Été.

Andante espressivo.

No. 16. ANDANTE
aus dem Trio Op. 49. du Trio Op. 49.

Andante con moto tranquillo.

Iš F. Mendelsono kūrinių, kuriuos mėgo skambinti Marija Pečkauskaitė